

ΔΙΗΓΗΜΑ -

Ένας πραγματικός πατέρας - ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ

Ανδρέας Α. Παναγίδης

(Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος αριθμ. 61 σελ. 58-76)

Την έκτην ημέρα του πολέμου, ημέραν Πέμπτη, το ραδιόφωνο και η Τηλεόραση του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου, ανάγγελλαν πανηγυρικό ότι είχε γίνει εκεχειρία μεταξύ των εμπόλεμων.

Τα τουρκικά αεροπλάνα, πάψανε να πηγαινοέρχονται και τα βαρειά όπλα σίγησαν.

Ξεθάρρεψε ο κόσμος και πήρε ανάσα.

«Πάει. Τέλειωσε ο πόλεμος», τόλμησε και είπε ένας Λαπηθιώτης, μέσα στο καφενείο. «Μερικές μέρες ήταν και τούτο το κακό. Έτσι όπως και τόσα άλλα. Αύριο, γυρνάμε στα σπίτια μας.

«Δεν το νομίζω», είπε ένας δεύτερος. «Οι μάχες θα ξαναρχίσουν σε λίγο. Δεν ξέρεις εσύ καλά τους Τούρκους. Για να δεχτούν εκεχειρία, πρέπει κάπου τα βρήκαν σκούρα. Θα ετοιμαστούν. Θα πάρουν νέες θέσεις και θα ξανακτυπήσουν. Εκεί, που δεν βρίσκουν αντίσταση, δεν σταματούν, ο κόσμος να χαλάσει. Εκεί όμως, που τα βρίσκουν σκούρα, ζητούν συγγνώμη, για να ξαναρχίσουν και πάλι, μόλις βρεθούν σε πλέον εχθρική θέση. Εγώ, τους ξέρω καλά αυτούς τους κερατάδες. Είναι η χειρότερη φυλή στον κόσμο».

Όλοι οι Λαπηθιώτες, που ήσαν στο

καφενείο, συνάχτηκαν στην αυλή, στην ανατολική πλευρά του κτιρίου. Ξεχώρισαν από τους Καπουτιώτες, γιατί ήθελαν να πουν τα δικά τους.

Η συζήτηση άναψε. Λόγια και κουβέντες του αέρα, όπως λέμε, χωρίς κανένα νόημα. Κουβέντες του καφενέ, με όλη την σημασία της λέξης.

Ο Γιαννακός, κτύπησε τις παλάμες του, τη μια πάνω στην άλλη και φώναζε δυνατά, έτσι που να ακουστεί, πάνω από τις φωνές των άλλων.

«Ησυχία χωριανοί... Ησυχία... Αυτό που γίνεται δεν είναι καθόλου ορθό. Όλοι μιλάμε και κανένας μας δεν ακούει. Να μιλάτε ένας, ένας, έτσι που όλοι να ακούμε και να βγάζουμε τα συμπεράσματα μας. Λέω, να αρχίσουμε από τον Πετρή και να κάνουμε τον κύκλο μέχρι τον μπάρπα Νικολιό, με δεύτερο ομιλητή τον Μίχαλο, που είναι στο πλάι του Πετρή. Ο καθένας, να πει αυτά που έχει να πει και στο τέλος, να αξιολογήσουμε τις καλές προτάσεις.

Οι μονόλογοι, κράτησαν πολύ. Σχεδόν δύο ώρες. Ένας, ένας με τη σειρά του, έλεγε αυτά που είχε να πει και οι άλλοι τον ακούανε με υπομονή.

Στο τέλος, έφτασε και η σειρά του μπάρπα Νικολιό να μιλήσει.

Σηκώθηκε από την καρέκλα που καθότανε και στάθηκε. Ύψωσε το δεξί του χέρι, προς τα πάνω και μίλησε με την

βαρειά του φωνή.

«...Χωριανοί... Ακούστε μωρέ και μένα. Από ότι είπετε όλοι, κατάλαβα αν καλά κατάλαβα, ότι όλοι είσαστε σύμφωνοι, να επιστρέψουμε σήμερα στο χωριό. Η απόφασή σας αυτή, αν τελικά επικρατήσει και γίνει δεκτή, είναι ένα μεγάλο, πολύ μεγάλο σφάλμα. Δεν είμαστε καθόλου βάρος στους Καπουτιώτες. Μας δέχτηκαν και μας φιλοξενούν, με μεγάλη ευχαρίστηση. Το ίδιο βέβαια, θα κάναμεν κι εμείς, σ' αυτούς ή σε άλλους συμπατριώτες μας, αν βρεθόντουσαν στην ίδια κακή μοίρα με εμάς. Δεν κάνει να ξεσηκώσουμε τα γυναικόπαιδα, να τα βάλουμε στα οχήματα και να ξεκινήσουμε για την Λάπηθο. Να πάμε μέχρι που; Τι γίνεται εκεί κάτω, κανένας μας δεν ξέρει. Ο ραδιοσταθμός του Λονδίνου, από τις πρώτες μέρες, μεταδίδει συνέχεια ότι ολόκληρη η Κερύνεια και τα γύρω χωριά καταλήφθησαν από τους Τούρκους. Ο δικός μας ραδιοσταθμός, δεν διαψεύδει αυτά που λέει το Λονδίνο. Επομένως; Εγώ, προσωπικά πιστεύω, ότι η κατάσταση είναι πολύ άσχημη. Προτείνω όμως, αν η εκεχειρία δεν καταρρεύσει και οι περιστάσεις το επιτρέψουν, αύριο πρωί, να ξεκινήσουμε πέντε, έξι άντρες, να πάμε μέχρι εκεί κάτω να δούμε τι γίνεται και αν κρίνουμε ότι οι συνθήκες το επιτρέπουν, τότε γυρίζουμε όλοι μαζί την επομένη στα σπίτια μας. Αν όχι, τότε θα μείνομεν στο Καπούτι μέχρι να ξεκαθαρίσει η κατάσταση. Αυτά είχα να σας πω. Σκεφτείτα τα. Μέχρι αύριο βλέπουμε».

Πήρε το λόγο ο Γιαννακός, ο οποίος ύψωσε τη φωνή του, σαν να ήθελε να επιβληθεί.

«Χωριανοί. Παίρνω τον λόγο και πάλι, χωρίς την άδεια σας. Πιστεύω πως πολύ φρόνιμα και νούσιμα μίλησε ο μπάρμπα Νικολιός. Εγώ και το λεωφορείο μου, είμαστε στην υπηρεσία του χωριού. Αύριο, αν το επιτρέψουν οι συνθήκες, σας παίρνω πίσω στην Λάπηθο. Ζητούνται ακόμη μερικοί εθελοντές. Ποιοί θα έρθουν μαζί μου με τον μπάρμπα Νικολιό;

Όλοι σήκωσαν τα χέρια, σαν καλοί μαθητές, που ξέρουνε καλά το μάθημά τους.

Ο μπάρμπα Νικολιός, μαζί με τον Γιαννακό, αφού ξεχώρισαν άλλους πέντε από τους χωριανούς, αυτούς που νόμισαν, ότι θα εξυπηρετούσαν καλύτερα τον σκοπόν, για τον οποίο τους ήθελαν, αποτραβήχτηκαν μαζί τους κάπου παράμερα, για να ετοιμάσουν το σχέδιό τους, για την επιστροφή στο χωριό τους.

Ξημέρωσε η επόμενη μέρα. Παρασκευή. Πρωί, πρωί, άντρες γυναίκες και παιδιά, Λαπηθιώτες και Καπουτιώτες, μαζεύτηκαν στην πλατεία του χωριού, για να ευχηθούν καλή επιτυχία στους επτά άντρες, που θα επιχειρούσαν, με όλους τους κινδύνους που διάτρεχαν, τα ταξιδεύσουν μέχρι τη Λάπηθο.

Ο Γιαννακός, οδηγούσε με χαμηλή ταχύτητα και με μεγάλη προσοχή. Είχε τα μάτια του δεκατέσσερα και ερευ-

νούσε με σχολαστικότητα το δρόμο μπροστά του μέχρι εκεί που έφτανε το βλέμμα του.

Λίγο πριν μπούνε στη Μύρτου, συνάντησαν ένα μικρό στρατιωτικό απόσπασμα της Εθνικής Φρουράς.

Οι στρατιώτες ήσαν πληγωμένοι, άλλοι στα χέρια, άλλοι στα πόδια και μερικοί στο κεφάλι. Οι πρόχειροι επίδεσμοι, που ήσαν δεμένες οι πληγές, ήσαν κοκκινισμένοι από το αίμα που έτρεχε. Όλοι τους φαινότουσαν κουρασμένοι και εξαντλημένοι από την κούραση και τες κακουχίες που πέρασαν.

Ο Γιαννακός, σταμάτησε το αυτοκίνητό του στη μέση της ασφάλτου και ρώτησε το νεαρό δεκανέα, που έτυχε, εκείνη τη στιγμή, να διασταυρώνει το δρόμο, από εκείνο το σημείο μπροστά τους.

«Καλημέρα παλληκάρι μου. Μήπως, ξέρεις τι γίνεται πιο κάτω; Τα Πάναγρα, η Λάπηθος, ο Καραβάς, η Κερύνεια; Τα πήρανε οι Τούρκοι ή τα ελέγχει ο δικός μας στρατός;»

«Τίποτε δεν ξέρω κύριε. Κι εμείς μόλις φτάσαμε στην περιοχή. Ήρθαμε από την περιοχή του Προφήτη Ηλία. Είμαστε όλοι τραυματίες. Έχουμε και μερικούς νεκρούς. Περιμένουμε νέες οδηγίες. Πιο κάτω, εκεί στην Κατηφόρα, στα Πάναγρα, έχει δικό μας στρατό. Αυτοί ξέρουν. Θα σας πουν. Πάντως, είναι πολύ επικίνδυνο, να κυκλοφορείτε σ' αυτές τις περιοχές, τέτοιες μέρες».

«Ευχαριστούμε παλληκάρι μου και καλή νίκη», είπε και πάλι ο Γιαννακός κι έβαλε μπρος τη μηχανή του αυτοκινήτου.

Πέρασαν έξω από την Μύρτου. Έφτασαν στη μεγάλη καμπή, εκεί που ο δρόμος που ακολουθούσαν ενωνόταν με το δρόμο που οδηγούσε στη Λευκωσία. Στρέψανε αριστερά και κατηφόρισαν προς τα Πάναγρα.

Δάκρυσαν τα μάτια και οι καρδιές ράγισαν, στο θέαμα που αντίκρισαν στο διάβα τους.

Τα κατατσακισμένα στρατιωτικά οχήματα της Εθνικής Φρουράς, σαν παλιοσίδερα σκορπισμένα εδώ κι' εκεί στο δρόμο και στα χωράφια και τα ακρωτηριασμένα μαρτυρικά νεανικά κορμιά των στρατιωτών μας, ανάμεσα στα συντρίμια τους, μαρτυρούσαν το μέγεθος του πολέμου και το τίμημα των παιδιών μας, για την ελευθερία.

Κάτω, η θάλασσα, ήταν γεμάτη με τα θωρηκτά πολεμικά πλοία, του τούρκικου πολεμικού ναυτικού.

Ξεφώνησε από φόβο ο Γιαννακός, στη θέα των πολεμικών πλοίων, που βρίσκονταν βαθιά στη θάλασσα, μακριά από την ακτή, απέναντι από τα Πάναγρα.

«Παναγία μου. Τι είναι τούτα τα μεγαθήρια;»

Στους πρόποδες της κατηφόρας, λίγο πριν από το χωριό Πάναγρα, συνάντησαν δικούς μας στρατιώτες.

Δυο νεαροί στρατιώτες με το όπλο στο χέρι και με το δάκτυλο στην σκανδάλη, τους έκοψαν το δρόμο και τους ανάγκασαν να σταματήσουν.

Ο μπάρπα Νικολιός, που καθότανε δίπλα από τον Γιαννακό, πήρε το λόγο και ρώτησε.

«Τι συμβαίνει μωρέ παιδιά»; Λαπηθιώτες είμαστε. Στο χωριό μας πηγαίνουμε».

«Απαγορεύεται κύριε. Από το σημείο αυτό, κανένας δεν μπορεί να περάσει. Αυτές τις οδηγίες έχουμε», απάντησε ο ένας από τους δύο στρατιώτες.

«Και γιατί μωρέ, απαγορεύεται;» Ρώτησε και πάλι ο μπάρμπα Νικολιός. Οι μάχες κόπασαν. Ο πόλεμος τέλειωσε.

«Εκτελούμε διαταγές κύριε», απάντησε και πάλι ο ίδιος στρατιώτης. «Όσο για τον πόλεμο, δεν νομίζω να τελειώσει. Τώρα θ' αρχίσει».

«Και για να έχουμε καλό ρώτημα, από που δίδονται οι διαταγές;» Ρώτησε ο Γιαννακός.

«Από τον κύριο λοχαγό, ο οποίος είναι και υπεύθυνος της περιοχής», απάντησε ο δεύτερος στρατιώτης, κάπως ενοχλημένος, από την ανάκριση που τους γινότανε.

«Ο κύριος λοχαγός, που είναι; Μπορούμε να του μιλήσουμε»; Ρώτησε και πάλι ο Γιαννακός.

Από την καμπή του δρόμου, φάνηκε να έρχεται προς το μέρος τους, εκείνη τη

στιγμή, ένας νεαρός, με ξεσχισμένα ρούχα και με ένα πιστόλι ζωσμένο στη μέση του.

«Μα... Ναι...» Μουρμούρισε ο ίδιος στρατιώτης παίρνοντας ένα αστείο ύφος. «Να ... Εκεί... Αυτός είναι ο λοχαγός μας ... Αυτός ... Αυτός κύριε, που έρχεται προς το μέρος μας».

Η σιωπή, κράτησε μόνο για μερικά δευτερόλεπτα. Μετά η επιταχτική και βροντερή φωνή του νεαρού λοχαγού, έκανε τους δυό στρατιώτες, να κτυπήσουν το δεξί πόδι με δύναμη στην άσφαλο και να σταθούν προσοχή.

«Τί γίνεται παιδιά εδώ; Οι κύριοι τι ζητάνε»; Ο ένας, από τους δυο στρατιώτες, αφού έκανε δυο βήματα μπροστά, είπε με σταθερή φωνή.

«Λένε, πως είναι Λαπηθιώτες, κύριε διοικητή και θέλουμε να πάνε στο χωριό τους, να δούνε τι γίνεται. Τους εξηγήσαμε, πως απαγορεύεται η διέλευση, πέραν του σημείου αυτού, μα αυτοί επιμένουν. Ζήτησαν να σας δούνε;»

«Λαπηθιώτες»; Μουρμούρισε ο νεαρός λοχαγός κι έκανε δυο, τρία βήματα προς το λεωφορείο.

Δεν πρόφτασε όμως, να φτάσει σ' αυτό. Η πόρτα του συνοδηγού άνοιξε και ο μπάρπα Νικολιός, πετάχτηκε κάτω και με δυο δρασκελιές, βρέθηκε μπροστά στο νεαρό άντρα, ξεσπώντας από χαρά.

«Πέτρο, παιδί μου...»

Η αντίδραση του νεαρού άντρα, ήταν ανάλογη. «Θειέ Νικολιό», φώναξε χαρούμενος ο ηλιοκαμένος στρατιώτης. «Τί γυρεύετε στην καρδιά του πολέμου»;

Άνοιξαν αγκαλιές και χύθηκαν μέσα ο ένας στον άλλο και τα καυτά δάκρυα της χαράς, χύθηκαν και βρέξανε τη ζεστή άσφαλτο.

«Ο Αντρέας...; Τι γίνεται ο Αντρέας...; Ρώτησε ο νεαρός άντρας, όταν αποτραβήχτηκε από την αγκαλιά του μπάρμπα Νικολιό. «Έχετε καθόλου νέα του;»

«Κανένα νέο παιδί μου». Απάντησε με ύφος θλιμμένο και ανήσυχος ο μπάρμπα Νικολιός.

«Εύχομαι να είναι καλά», μουρμούρισε ο Πέτρος κι έσκυψε το κεφάλι.

Κατέβησαν όλοι απότο λεωφορείο και ο Γιαννακός το άφησε να κυλήσει, έξω από την άσφαλτο, έτσι που να μην εμποδίζει το πέρασμα άλλων αυτοκινήτων.

Ο Πέτρος, ήτανε μόνιμος λογαχός της Εθνικής Φρουράς και καταγότανε από την Κερύνεια. Ήτανε παιδί, της αδερφής του μπάρμπα Νικολιό.

Όλοι οι άντρες, που ήσαν μαζί με τον μπάρμπα Νικολιό, γνώριζαν πολύ καλά τον νεαρό λογαχό. Ο ίδιος επίσης, τους γνώριζε ένα, ένα και με τα ονόματά τους.

Ο Πέτρος, αντάλλαξε χειραψία με

όλους τους άντρες και τους κάλεσε στην πρόχειρη σκηνή του, να ξεκουραστούνε και να τα πούνε.

«Άκουσε παιδί μου», είπε ο μπάρμπα Νικολιός. «Καιρό για χάσιμο, δεν έχουμε. Στόχος μας είναι να πάμε στο χωριό, να δούμε τι γίνεται εκεί κάτω. Πρέπει να πάρουμε τρόφιμα και ρούχα».

Ο Πέτρος, τους εξήγησε ότι, η Λάπηθος δεν ελεγχόταν από την Εθνική Φρουρά και πιθανόν να υπήρχε μεγάλος κίνδυνος, για την ζωή τους. Η είσοδος τους στο χωριό, δεν ήταν ασφαλής.

Μάταια όμως προσπάθησε, ο νεαρός λογαχός, να τους πείσει, να μην πάνε. Αυτοί επέμεναν και αναλάμβαναν όλη την ευθύνη.

Μπροστά στην επιμονή τους και μή θέλοντας να χαλάσει χατήρι στον μπάρμπα Νικολιό, τους άφησε να περάσουν.

‘Θα δώσω τις οδηγίες μου, σε όλα τα φυλάκια», τους είπε. «Να πηγαίσετε αργά και να εκτελείτε τις οδηγίες, που θα παίρνετε από το κάθε φυλάκιο».

Ευχαρίστησαν τον Πέτρο και ενθουσιασμένοι, που θα γύριζαν στο χωριό τους, ξεκίνησαν με αργή ταχύτητα.

Λίγο πιο κάτω. Εκεί που η θάλασσα σμίγει με τον δρόμο, τους σταμάτησαν τρεις δικόι μας στρατιώτες.

Άνοιξαν την πόρτα του λεωφορείου και

μπήκαν μέσα.

Ο επικεφαλής, που έφερε το βαθμό του υποδεκανέα, είπε.

«Έχω διαταγή, εγώ και οι σύντροφοί μου, να σας συνοδεύσουμε, μέχρι τη Λάπηθο».

Η παραλία των Πανάγρων, ήταν γεμάτη από ημίγυμνους, στρατιώτες, που επωφελούμενοι της εκεχειρίας, βρήκαν την ευκαιρία, να χαρούν το δροσερό νερό της θάλασσας.

Μπαινόβγαιναν στο νερό, μπουλούκια, μπουλούκια και οι φωνές τους ακούοντουσαν μέχρι επάνω στην κορυφή του απέναντι βουνου.

Στο πλάι του δρόμου, δεκάδες τα στρατιωτικά καμιόνια, αναποδογυρισμένα και κατατσακκισμένα, θύμιζαν τους τρομερούς βομβαρδισμούς, που δέχτηκε η περιοχή.

Το τελευταίο στρατιωτικό φυλάκιο, της εθνικής φρουράς, ήτο ένα περίπου χιλιόμετρο, έξω από τη Λάπηθο.

Οι λιγοστοί στρατιώτες μας, σκορπισμένοι εδώ κι εκεί, ξεκουραζόντουσαν, κάτω από την παχειά φυλλωσιά των δέντρων.

Ο νεαρός στρατιώτης, που εκτελούσε χρέη φρουρού, στο τελευταίο αυτό φυλάκιο, που ήταν στημένο στη μέση του δρόμου, ξαφνιάστηκε όταν είδε το λεωφορείο, να πλησιάζει προς το μέρος του, με αργή ταχύτητα.

Με την αγωνία ζωγραφισμένη στο πρό-

σωπό του, στάθηκε μπροστά από το φυλάκιο. Ύψωσε επιταχτικά το αριστερό του χέρι, κάνοντας νόημα στον οδηγό να σταματήσει, ενώ με το δεξί του χέρι κρατούσε το όπλο, έχοντας το δάκτυλο στην σκανδάλη.

«Αλτ», ακούστηκε βροντερή η νεανική φωνή, του, που αντήχησε, πάνω από το θόρυβο της μηχανής του λεωφορείου.

Ο Γιαννακός, σταμάτησε το λεωφορείο δυο με τρία μέτρα, πριν από το στρατιώτη.

Η πισινή πόρτα του λεωφορείου, άνοιξε και ο υποδεκανέας, πετάχτηκε έξω από αυτό με γρηγοράδα. Έκανε μερικά πηδηχτά βήματα και βρέθηκε μπροστά στον φρουρό, που στεκόταν ακίνητος στην ίδια θέση και με την ίδια απορία, ζωγραφισμένη στη πρόσωπό του.

Οι δύο στρατιώτες, χαιρετίστηκαν και έκαναν χειραψία. Μετά, σαν να γνωρίζοντουσαν από παλιά, αφού αντάλλαξαν, ένα δύο κουβέντες, ο φρουρός, παραμέρισε στην άκρη του δρόμου και με το χέρι του, έδειχνε στον οδηγό, ότι μπορούσε να συνεχίσει το δρόμο του.

Τη στιγμή, που το λεωφορείο περνούσε από πλάι τους με αργή ταχύτητα ο υποδεκανέας με την ίδια σβελτάδα, όπως και προηγουμένως, χώθηκε σ' αυτό από την ίδια πίσω πόρτα, που βρισκόταν ακόμη ανοιχτή.

Το λεωφορείο με αργή κίνηση, προσπέρασε το φυλάκιο και σε λίγα λεπτά, έμπαινε στο χωριό.

Όλα εκεί, ήσαν όπως τα άφησαν, πριν να φύγουν. Τα σπίτια, κατάκλειστα και οι δρόμοι, έρημοι.

Το ελαφρό αεράκι, που φυσούσε από τη θάλασσα, κουνούσε πέρα, δώθε τις μύτες των ψηλών δέντρων, λες και τους χαιρετούσαν χαρούμενα, που γύριζαν, πίσω στο χωριό τους.

«Πόσο παράξενα μου φαίνονταν όλα» μουρμούρισε ο μπάρπα Νικολιός. Νομίζω, πως σαν να λείπουν από το χωριό δέκα ολόκληρα χρόνια. Μοιάζουν όλα, σαν να είναι αλλιώς. Μερικά πράγματα, σαν να τα βλέπω, για πρώτη μου φορά, κι ας έζησα στα μέρη αυτά, μια ολόκληρη ζωή».

Εκεί, στη μεγάλη πλατεία, ο Γιαννακός, σταμάτησε το λεωφορείο. Έσβησε την μηχανή, άνοιξε την πόρτα του οδηγού και πετάχτηκε κάτω με ένα πήδημα. Πήρε δυό, τρεις βαθιές αναπνοές. Γέμωσε τα πνευμόνια του, με οξυγόνο της θάλασσας και φώναξε δυνατά, λες και ήθελε να τον ακούσει όλο το χωριό, από τη μια άκρη μέχρι την άλλη.

«Λάπηθος... Χωριό μου...»

Γονάτισε στη γη και προσκύνησε το χώμα. Το ίδιο έκαναν, ο μπάρπα Νικολιός και οι άλλοι, που κατέβηκαν από το λεωφορείο, μετά από τον Γιαννακό.

Η φωνή του υποδεκανέα, ακούστηκε κοφτά και δυνατά.

«Μόνο για μια ώρα. Όχι περισσότερο..»

Από τη μεγάλη καμπή του δρόμου, λίγα

μέτρα πιο κάτω, ακούστηκε, κρυστάλλινη η γερωντική φωνή του Ττοουλή, να φθάνει προς το μέρος τους, σαν το φως του φάρου που φτάνει στο καράβι, που παλεύει με τα άγρια κύματα, της φουρτουνιασμένης θάλασσας.

«Καλώς ορίσατε χωριανοί... Καλώς ορίσατε». Ο γέρο Ττοουλής ... Ο γέρο Ττοουλιός, φώναξαν όλοι με μια φωνή και τρέξαν προς το μέρος του.

Ο γέρο Ττοουλή, αγκάλιασε τους χωριανούς του και τους φίλησε όλους, σαν να ήταν δικά του παιδιά.

«Καλώς όρισες στο χωριό μας» έλεγε στον καθένα μας και τους έσφιγγε με τη σειρά τα χέρια, ενώ εκείνοι απαντούσαν.

«Καλώς σε βρήκαμε γέρο Ττοουλή».

Όλοι, με τη σειρά τους, είχαν να κάμουν και από μια ερώτηση, στον γέρο Ττοουλή, ο οποίος τους έδινε την απάντησή του.

Όλοι διψούσαν κι όλοι ήθελαν να μάθουν, τι έγινε στο χωριό, τις λίγες αυτές μέρες, που αυτοί λείπανε απ' αυτό.

«Η Σοφία; Τι κάνει η Σοφία μωρέ γέρο»; ρώτησε με τη σειρά του, μ' έναν πλατύ χαμόγελο στα χείλη, ο μπάρπα Νικολιός.

«Καλά είναι μπάρπα Νικολιό. Είναι στο σπίτι. Ακούσαμε το μουγκανητό του αυτοκινήτου που ερχότανε και είπα να κοιτάξω να δω τι γίνεται. Σαν είδα από

τη γωνιά και όταν σας αναγνώρισα, δεν κρατήθηκα έτρεξα κοντά σας.

«Πως τα περάσετε, γέρο Ττουουλή, τόσες μέρες μονάχοι σας, μέσα στο χωριό»; Ρώτησε ένας άλλος.

«Την πρώτη μέρα, άσχημα. Πολύ άσχημα. Το ίδιο, όπως εκείνες τις μέρες, που ζήσαμε όλοι μαζί, πριν φύγετε. Τα αεροπλάνα, πηγαινόερχονταν και βομβάρδιζαν το χωριό. Μετά όμως, τ' αεροπλάνα βομβάρδιζαν τον Πενταδάκτυλο και την περιοχή προς τα Πάναγρα. Ξεθαρρέψαμεν εγώ κι η Σοφία, και πήγαμε από σπίτι σε σπίτι. Ποτίσαμε τους κήπους και ταΐσαμε τα ζωντανά. Με τις ασχολίες μας, ξεχνούσαμε τον πόλεμο. Τα βράδυα όμως, που όλα ησυχάζανε, η μοναδική μας σκέψη, ήταν στα παιδιά μας, που πολεμούσαν και σ' εσάς, που φύγατε κι αφήσατε πίσω σας, τούτο το χωριό. Το δικό σας χωριό. Είχαμε την έννοια σας. Τι να γινήκατε;

«Ε... Ε... Σεις» φώναζε ο Γιαννακός.

«Αφήστε την κουβέντα για άλλη ώρα. Έχουμε καιρό να τα πούμε. Ο χρόνος μας είναι λίγος και δεν πρέπει να τον σπαταλούμε. Φαίνεται πως στο χωριό μας, δεν πρόκειται να γυρίσουμε, στις προσεχείς λίγες μέρες, γι' αυτό πρέπει να πάρουμεν, τρόφιμα, φάρμακα και οτιδήποτε άλλο, πρώτης ανάγκης. Θα πάρουμε, όσα πράματα μπορεί να μεταφέρει το λεωφορείο. Ανοίξτε τα καταστήματα και τις αποθήκες. Τα κλειδιά τα έχουμε μαζί μας. Ο καθένας, να δράσει σύμφωνα με το σχέδιο μας. Εσύ γέρο Ττουουλή και η Σοφία σου. Ετοιμαστείτε, σε μια ώρα φεύγουμε.

«Μα, εμείς δεν είπαμε, ότι θα φύγουμεν Γιαννακό», είπε με παράπονο ο γέρο Ττουουλής.

«Αυτή την φορά, μωρέ γέρο, θα σας πάρουμε με το ζόρι», φώναξε γελώντας ο μάρπα Νικολιός. «Στο χωριό δεν σας αφήνομεν, για ούλλον τον κόσμο».